

ÖZELLEŞTİRMELER VE KAMU KESİMİNDEKİ İŞÇİ SAYISI

Aydınlık Gazetesi, 13 Ağustos 2013

Yıldırım Koç

Türkiye’de yaygın yanlışlardan biri, özelleştirmeyi yalnızca kamu kurum ve kuruluşlarının satışı olarak algılamaktır. Bu hatalı görüşün yaygınlaştırılmasında, ne yazık ki, sendikalarımızın da önemli kusuru vardır.

Özelleştirme, devletçiliğin, halkçılığın, kamuculuğun karşıtıdır.

Özelleştirmenin bir biçimi, Sümerbank’ın, Etibank’ın, Et Balık Kurumu’nun, çimento fabrikalarının ve benzeri çok sayıdaki işletmenin yabancı veya yerli özel sektöre satılmasıdır.

Özelleştirmenin diğer biçimi, kamunun belirli malları üretmekten ve önemli hizmetleri yerine getirmekten vazgeçmesi, bunları özel sektörden temin etmesidir. Taşeronlaştırma, hizmet alımı, fason üretim bu uygulamanın örnekleridir. Devletin sağlık hizmetleri ve eğitimde özel sektöre izin vermesi ve hatta bunları teşvik etmesi de özelleştirme değildir. Madencilikte devlete ait maden sahalarının özel sektöre kiralanması (rödovans) bu niteliktedir.

Bir kamu kuruluşunun mülkiyeti devlette kalabilir; ancak eğer bu işletme bir kamu hizmeti sağlama anlayışıyla değil de, kamu desteği kesildiğinden ayakta kalabilmek için bir sermayedar gibi davranmaya zorlanıyorsa, yine özelleştirme söz konusudur. Örneğin, sağlık alanındaki kamu işletmelerinin durumu budur.

Özelleştirmenin diğer bir biçimi de, devletin ekonomiye müdahale araçlarının ortadan kaldırılmasıdır. Örneğin, asgari ücreti kaldırma girişimleri, bu anlayışın bir ürünüdür.

Bu biçimlerdeki özelleştirmeler özellikle Türk-İş’e büyük darbe indirdi. Ancak Türk-İş hâlâ tam bir teslimiyet içinde.

Kamu kesiminde Türk-İş ile hükümet arasında yapılan toplu sözleşme çerçeve protokolü kapsamında çalışan işçi sayısı 1993 yılında yaklaşık 700 bin kişiydi. Bu sayı bu yıl itibarıyla 178 bine geriledi. 20 yıllık dönemde çeşitli biçimlerde uygulanan özelleştirmelerle 700 bin işçinin 500 binden fazlası tasfiye edildi. Bu işçilerin yerine taşeron işçileri veya özel sektörde daha kötü koşullarda çalışan işçiler geçti. Sendikalaşma da geriledi.

Bunun bir örneğini Soma’da görebiliriz.

Türkiye Kömür İşletmeleri Gn.Md.’ne bağlı TKİ Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü Soma’da faaliyet göstermektedir.

Bu işletme 1992 öncesinde 8640 işçi çalışırdı.

Günümüzde yalnızca 1385 işçi çalışıyor.

Bu kadrolu işçilerin yanı sıra taşeronlar aracılığıyla hizmet alımı yoluyla çalışan işçi sayısı 1612’yi buldu. Bu taşeron işçileri sendikasız.

TKİ’nin denetimindeki kömür bölgelerinin bazıları rödovans yoluyla özel şirketlere devredilmiş.

Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.’nin madenlerinde 6200 kişi çalışıyor. Bunların 4916’sı sendikalı.

İmbat Madencilik, Enerji, Turizm, Sanayi ve Ticaret A.Ş.’nin maden ocaklarında ise 4350 işçi çalışıyor. Bunların 4035’i sendika üyesi.

Uyar Madencilik’te çalışan 780 işçinin yalnızca 278’i sendikaya üye olmuş.

Kamu kesimi işyerlerindeki işçi ücretleri ile özel sektör işyerlerindeki işçi ücretleri arasında şimdilik çok büyük fark yok. Ücret dışı ödemelerde farklar söz konusu. Ücretlerdeki yakınlığın en önemli nedeni kamu sektörünün ücretleri yükseltici etkisi. Aynı sendikaya bağlı işçilerin ücretleri de birbirine yakın. Ancak, kamu işyerlerinin tümüyle özelleştirilmesinin ardından özel sektör işyerlerindeki ücretlerin de düşmesi gündemde. Bu sürecin sonunda bugün örgütlü bulunan özel sektör maden işletmelerinin de sendikasızlaştırılması söz konusu.

Soma Termik Santral’ında ise 1989 yılında 1780 işçi çalışıyordu. Günümüzde çalışan işçi sayısı 780’e düşürülmüş durumda. 700 dolayında da taşeron işçisi var.